

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică“ se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina“, „Ardeleana“, „Auraria“, „Beregsana“, „Berzovia“, „Bihoreana“, „Bistrițana“, „Bocșana“, „Brădetul“, „Cassa de păstrare“
Miercurea, „Cassa de păstrare“ Seliște, „Chioreana“, „Cordiana“, „Corvineana“, „Crișana“, „Detunata“, „Doina“, „Economul“,
„Făgeșana“, „Fortuna“, „Furnica“, „Grănișterul“, „Hațegana“, „Hondoleana“, „Hunedoara“, „Iulia“, „Lipovana“, „Lugoșana“, „Lucea-
ferul“, „Mercur“, „Mielul“, „Munteana“, „Mureșana“, „Mureșanul“, „Nădlăcana“, „Nera“, „Olteana“, „Oraviceana“, „Patria“, „Plugarul“,
„Poporul“, „Racoșana“, „Sătmăreana“, „Sebeșana“, „Selăgeana“, „Sentinela“, „Silvania“, „Someșana“, „Steaua“, „Timișana“, „Ulpiana“,
„Unirea“, „Victoria“, „Vlădeasa“, „Zărândeana“ și „Zlăgheana“.

Prețul de prenumerare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VI.

Sibiu, 2 Ianuarie 1904.

Nr. 1.

La Anul nou.

Cu numărul de față „Revista Economică“ intră în al șeselea an al existenței sale.

Timp de o jumătate de deceniu, această foaie, multămită jertfelor considerabile ce le-au adus Băncile române asociate pentru susținerea ei, a căutat să servească interesele institutelor de credit înființate de poporul nostru, și să conlucreze la asigurarea și consolidarea acestor instituțiuni de mare importanță pentru întreaga dezvoltare a vieții noastre naționale.

Ori cât de înguste au ramas până în ziua de astăzi cercurile în cari a putut străbate acest organ, putem constata totuși că lucrarea ce a săvârșit-o și jertfele ce le-a reclamat, nu au fost zădarnice.

În comparație cu stările dela 1898 organizațiunea institutelor noastre de credit a făcut progrese însemnate și a fost înzestrată cu nouă garanții de dezvoltare, a căror importanță și valoare nimic nu o dovedesce mai eclatant decât faptul, că lucrarea săvârșită de Băncile noastre a fost începută acum, în aceleași forme și condițiuni, și de institutele neromânesce din țeară, cari deși mai vechi și mai consolidate decât ale noastre, abia în urma noastră au pășit pe calea ce ni-am croit-o și ce am urmărit-o dela asocierea Băncilor noastre întemeiată prin Conferența din 1898.

Că în această lucrare „Revista Economică“ a avut o parte însemnată, este un fapt cunoscut, pe care credem că nu avem să-l mai dovedim.

Continuând activitatea noastră pe calea apucată, sperăm că vom pute servi interesele institutelor noastre de credit și în viitor în aceleași condițiuni multămitoare, și în acest scop cerem acum, la începutul unui

an nou, concursul cercurilor conducătoare ale Băncilor noastre.

În sensul hotărârii luate de Conferența Băncilor din Octombrie 1903, reducem din nou cu începere dela numărul present, prețul de prenumerațiune al „Revistei Economice“, care va costa în viitor numai 12 coroane pe an, și astfel va deveni mai ușor accesibilă acelor cercuri, în interesul cărora se redigiază și pentru cari sunt menite publicațiunile ei.

Această dispoziție sperăm că va pune bazele unui raport mai intim între conducătorii Băncilor și între organul lor publicistic, — un raport care va pute contribui foarte mult și la ridicarea și ameliorarea prestațiunilor acestei reviste, nu numai prin mijloace materiale, ci mai ales și prin un concurs intelectual cât mai intensiv.

Spre a ne pute orienta la timp cu privire la tiragiul revistei în anul nou, rugăm să ni se trimită comenzile de abonament în timp cât se poate mai apropiat.

Redacțiunea.

Asocierea Băncilor săsesci.

Conlocuitorii noștri sași din Transilvania, după cum este cunoscut cetitorilor noștri și din publicațiunile acestei foi, au un număr considerabil de institute financiare, între cari o serie de bănci cu averi mari și cu o organizație excelentă. Două dintre institutele lor se ocupă chiar și cu emisiunea de scrisuri fonciare în dimensiuni foarte mari, și mai multe dintre ele, fiind puse cu totul în serviciul intereselor publice ale poporului săsesc și nu numai ale acționarilor lor, au ajuns la o deosebită importanță în viața națională a întreg elementului săsesc din Transilvania.

Astfel nu numai raportul de vecinătate și identitatea situațiunii Băncilor noastre

cu cele săsesci, ci și valoarea și însemnătatea întocmirilor model ale acestora, reclamă deosebita noastră atențiune și ne îndeamnă a urmări cu interes lucrarea institutelor de credit ale compatrioților nostri sași.

Dar' incidentul din care ne ocupăm de astădată cu Băncile săsesci, are încă și un interes special pentru noi. E vorba anume de un început de asociare, în esență identică cu asocierea întemeiată între Băncile românesci încă în Conferința Directorilor băncilor noastre din anul 1898.

Din punct de vedere formal, Băncile săsesci, au pus asocierea lor pe alte baze, încât i-au dat caracterul unei societăți cooperative (asociațiune) în sensul legii comerciale. Ce privesc însă scopurile urmărite, acestea în liniamente generale sunt identice cu o parte a scopurilor în vederea cărora s'au asociat Băncile românesci. Căci aceste și-au croit un cerc mai larg de activitate.

Nu cunoaștem încă textul întreg al statutelor asociațiunii săsesci, dar' ni-l vom procura și-l vom publica în întreaga lui extensiune. Până atunci suntem avizați la comunicatele foilor săsesci și la informațiunile luate pe cale particulară. În sensul acestora scopul principal al asociațiunii, exprimat de altmintrelea și în titlul ei („Revisionsverband von Provinz-Creditanstalten als Genossenschaft“), — este instituirea de *experți pentru revisuirea gestiunii Băncilor asociate*, și anume această revisuire e *obligatoare* pentru toți membri asociațiunii, cari vor fi datori să supună gestiunea lor, cel puțin tot la doi ani odată, unei revisiuni prin un expert instituit de asociațiune. Acești experți vor avea apoi să lucreze și în direcțiunea de a introduce o uniformitate în contabilitatea băncilor asociate, precum și în întocmirile lor de control.

Toate aceste lucrări, după-cum e cunoscut, sunt cuprinse și în programul asocierii Băncilor române, și formează un punct esențial al lui.

Avem deci motive ponderoase a urmări cu toată atențiunea activitatea asociațiunii săsesci, spre a pute utiliza la timpul seu experiențele ei și în cadrul asociațiunii noastre

Deocamdată raportăm numai, că asociațiunea de care vorbim și-a ținut adunarea generală de constituire la 29 Dec. 1903 în localitățile „Cassei de păstrare din Sibiiu“, unde va fi și sediul asociațiunii. Fac parte până acum din asociațiune cele 4 bănci săsesci mai mari din Sibiiu, și institutele săsesci de credit din următoarele 12 orașe din

Transilvania: Agnita, Biertan, Orăștie, Ibașfalău, Făgăraș, Apoldul-mare, Cincul-mare, Medias, Sebeșul-săsesc, Cohalm, Sighișoara și Reghin.

Ca un moment caracteristic pentru situațiunea în care trăim, mai amintim că caracterul săsesc al acestei societăți cooperative nu este indicat nici în titlul ei, nici în textul statutelor, cari cu privire la cualificațiunea membrilor dispun numai atât, că pot face parte din asociațiune „toate institutele de credit obligate la dare de samă publică și înscrise în registrul firmelor unui tribunal reg. ungar, cari se obligă la observarea statutelor“. Această împrejurare își are explicația în faptul, că inițiatorii asociațiunii au ajuns la convingerea, că numai pe lângă observarea acestei modalități pot conta la înregistrarea firmei societății lor cooperative.

Acest moment e destul de instructiv și pentru noi și în deosebi pentru acele cercuri, cari au voit să schimbe organizațiunea de până aci a asocierii Băncilor noastre și anume să înlocuiască caracterul ei incidental cu un organism stabil.

Afară de această deosebire esențială între organizația Băncilor săsesci și a celor românesci, mai este de remarcat în deosebi împrejurarea, că în urma *obligativității* revisiunilor, cari la noi sunt numai *facultative*, organizația compatrioților nostri sași ia un caracter mai sever și mai puțin condescendent față cu autonomia singuraticelor bănci.

Această măsură, în sine fără îndoială foarte salutară, este realizabilă numai în un cerc mai restrâns și între stări mai patriarcale cum sunt ale institutelor săsesci, unde interesele singuraticelor bănci sunt mai omogene, mai identice decât la noi, cari — durere — nu ne putem ridica nici pe teren economic preste toate considerațiunile subiective.

Toate aceste deosebiri nu alterează însă faptul, că prin constituirea asociațiunii Băncilor săsesci, asociațiunea institutelor noastre de credit a câștigat un nou și valoros tavarăș în nisuițele sale de a consolida organizația economică a poporului țării noastre. Ar fi de dorit deci și ar servi fără îndoială interesele ambelor părți, dacă aceste două asociațiuni ar căuta să stabilească un raport cât se poate mai intim între olaltă, ca cu puteri unite și prin sprijin reciproc să-și înlesnească realizarea scopurilor omogene ce le urmăresc.

Din a noastră parte vom căuta să mijlocim pe toate căile o asemenea apropiere.

Plasarea capitalurilor în efecte.

Una dintre cele mai însemnate, și în țările mai înaintate una dintre cele mai usitate modalități pentru investirea capitalurilor disponibile este plasarea în efecte (de stat și private). O statistică exactă asupra mărimii plasamentelor în efecte, pe baza căreia să se poată face deducțiuni asupra proporțiunii dintre acest mod de plasare și între celelalte modalități de investire a capitalurilor nu există, dar se poate susține că plasarea în efecte publice începe a ocupa tot mai mult teren între investițiunile capitaliștilor.

Numărul locuitorilor, cari și-au plasat o parte ori întreagă averea în efecte, s'a evaluat în Germania la anul 1893 la circa 2½ milioane, suma acestor plasamente s'a evaluat la circa 30.000 milioane marce. Plasarea capitalurilor în efecte a luat un avânt mai mare d'abia în a doua jumătate a secolului trecut, astfel astăzi plasamentele acestea sunt evaluate în Germania la circa 18—20% ale capitalurilor disponibile. În țările mai înapoiate în civilizațiune de sine înțeles plasamentele în efecte sunt de tot minimale, deși ele sunt nu numai cele mai comode, ci după împregiurări și cele mai rentabile, dintre toate modalitățile de investițiune.

Efectele se disting înainte de toate în efecte la portor și efecte la nume; cele dintâiu conțin în text numele debitorului, dar nu și al creditorului; cele din urmă sună, precum se vede și după numire, pe nume anumite. Efectele acestea se transmit prin indosament ori prin cessiune și conțin în text, pe lângă numele debitorului, încă și numele creditorului. Este evident, că efectele la portor în urma transmisibilității lor mai ușoare, sunt mai răspândite decât efectele la nume.

Efectele se disting mai departe în efecte cu dobândă fixă, în efecte cu venit variabil și în efecte fără dobândă.

De categoria primă se țin: rentele, scrisurile fonciare, obligațiunile și losurile cu interese; de categoria a doua: acțiunile și de categoria a treia: losurile fără interese.

Efectele cu dobândă fixă, va să dică rentele, obligațiunile, scrisurile fonciare sunt obligațiuni emise de stat, de corporațiuni publice și și de privați, și conțin declarațiunea, că reprezintă o parte a unui împrumut mai mare, mai departe că se plătește după ele dobândă, precum și mărimea și modul de plătire al aceleia. Rentele de stat sunt replătibile ori nereplătibile. Scrisurile fonciare și obligațiunile sunt de regulă împrumuturi contractate sau de corporațiuni autonome (țări, cercuri ori comune) sau de societăți pe acțiuni, bănci, întreprinderi industriale etc. și sunt replătibile.

Valoarea obligațiunilor și totodată și cursul acestora depinde de mărimea dobândei și de gradul de siguranță, ce-l oferă debitorul (emitentul). Este de sine înțeles, că o rentă emisă de Britania mare, Imperiul german ori alt stat cu finanțe ordonate, va căde în ce privește siguranța sub alte considerațiuni, decât renta unui stat falimentat ori aproape de faliment, d. ex. ca renta grecească ori argentină; la acestea din urmă, cu toată promisiunea formală de a plăti dobândă, totuși nu este eschisă posibilitatea, că dobândile să nu se plătească punctual, ori să se scurteze (reducă) ev. să se sisteze de tot. De importanță este la toate efectele cu dobândă fixă și mărimea prețului de vânzare și eventual modul de replătire. Replătirea adică se poate face sau în valoarea nominală sau cu

premier. Buletinul de curs al bursei vieneze conține mai multe felii de scrisuri fonciare, care se sortează cu premii de mai multe procente. Asemenea este de importanță pentru valoarea scrisurilor fonciare și a obligațiunilor și mărimea sumei ce este a se replăti și intervalele în cari au să urmeze replătirile. Dacă este vorba de un debitor absolut sigur, de un stat, țară ori comună cu finanțe ordonate, atunci obligațiunile acestor corporațiuni publice vor avea o valoare atât mai mare, cu cât se vor amâna sortările timp mai îndelungat și capitalistul va fi pe mai mult timp scutit de grija cum să-și plaseze capitalul. În comparațiune cu hârtiile de dividendă, cari aduc de regulă dobândi mai mari, obligațiunile și scrisurile fonciare oferă totuși o siguranță mai mare a capitalului, pentru-că în cas de concurs trebuie acoperite înainte de toate pretensiunile posesorilor de obligațiuni și a detentorilor de scrisuri fonciare. Acționarii nu au un astfel de drept de prioritate; ei preste tot au drept de a pretinde escontentare numai când societatea și-a escontentat toți creditorii, pentru-că acționarii nu sunt creditorii întreprinderii lor, ci participanții ei.

O categorie specială a acțiunilor sunt acțiunile cu prioritate, cari au preferință nu numai în ce privește venitul lor, ci ici-colea și în casuri de lichidare.

Efectele se deosebesc mai departe în efecte de investițiune (de plasament) și efecte de speculațiune. Ca efecte de plasament se consideră de regulă rentele, obligațiunile, scrisurile fonciare și losurile cu interese, iar ca efecte de speculațiune acțiunile. Distincțiunea aceasta însă nu este a se privi absolut valabilă, pentru că există obligațiuni, cari sunt hârtii de speculațiune, fiind-că cursul lor este supus la mari fluctuațiuni, cum sunt d. ex. rentele franceze; din contră există acțiuni, cari au absolut caracterul hârtiilor de plasament. Obligațiunile ajung a fi considerate ca hârtii de investițiune atunci, când debitorul nu mai oferă garanția recerută, ori când cursul efectelor este influențat în mare măsură de factori neprecalculabili, cum sunt d. ex. politica internă sau externă. Hârtiile de speculațiune au necesitate în general de o circulațiune mult mai vie și cu mult mai regulată, decât hârtiile de plasament.

Rentele, obligațiunile și scrisurile fonciare se emit de cele mai multe-ori cu intervențiunea băncilor, și anume prin subscripțiune publică sau prin vânzări din mână liberă; modalitatea primă este cea mai usitată. Efectele se emit adese-ori *sub pari*, adică sub valoare nominală. Dacă emitentul își poate acuire capitalul, pe lângă un procent mai redus, decât cel sub care a contractat împrumutul, atunci el va reduce dobândă, adică va retrage din circulațiune efectele vechi și va emite în locul lor altele cu dobândă mai mică; aceasta operațiune se numește conversiune.

Între efectele de plasament se numără precum am amintit mai sus, și losurile, anume în special cele cu interese, pentru-că cele fără interese oferă numai șansele asupra unui câștig oare-care, pe când cele dintâiu aduc și un venit fix. Losurile fără dobândă încă pot deveni hârtii cu dobândă și anume când posesorul vinde speranța câștigului. Șansele de câștig sunt la losuri fără dobândă, de regulă mai mari, decât la cele cu dobândă, pentru-că la cele dintâiu se poate folosi întreagă suma destinată pentru replătire, la dotarea câștigurilor, pe când la losurile cu dobândă o parte însemnată se folosește pentru plățirea intereselor. Valoarea unui los depinde nu numai de creditul, de care se bucură emitentul, ci și de dobândă, care o aduce, de prețul de cumpărare și de planul de amortisare.

În fine se desting efectele, în efecte de plasament indigene și străine. Valoarea acestora din urmă se poate constata de multe ori foarte greu și este cunoscut, că emisiunile străine, în special cele din Germania au cauzat detentorilor în anii din urmă pierderi colosale.

Efectele cu venit variabil, va să dică acțiunile nu oferă o dobândă fixă, ci dau numai drept asupra câștigului realizat într'un an. Acțiunile încă pot fi nominative ori la portor; acestea din urmă sunt cele mai răspândite, fiind că sunt precum s'a amintit deja, mai ușor transmissibile și realizabile. Societățile pe acțiuni sunt asociații pentru purtarea de afaceri comune. Forma aceasta se folosește atunci, când capitalurile singuraticilor nu sunt suficiente pentru atingerea scopurilor întreprinderii. Societățile pe acțiuni cultivă astăzi cele mai variate ramuri de afaceri. Băncile, întreprinderile de transport și societățile de asigurare sunt întemeiate astăzi aproape exclusiv pe acțiuni, dar' și în industrie află aplicare aceasta formă a întreprinderilor societare. Acționarul este participant la întreprindere, dar' garantează numai cu acțiunile subscrise. Capitalul de acțiuni al unei societăți se poate urca ori reduce. În cazul prim se emit acțiuni nouă, cari se oferă acționarilor vechi de regulă sub cursul țilei. Reducerea capitalului de acțiuni se face de regulă astfel, că acționarii primesc pentru câte 5 acțiuni 4, ori pentru câte 4 acțiuni 3 acțiuni. În cas de sortare a acțiunilor, acționarii primesc de regulă o „acțiune de folosință“ care participă la supradividendă.

Toate efectele cu dobândă constau din mantaua propriu zisă, adică din documentul însuși și din coala de cupoane. La unele efecte coala de cupoane o formează foaia a doua, adică pagina a treia și a patra; coala de cupoane conține cupoanele, adică documentele de interese pentru un șir de ani. Coala de cupoane conține și un talon, pentru ridicarea unei noue coale de cupoane, când cupoanele vechi ar fi ajuns deja toate la scadență.

Amintite mai trebuie promessele cari sunt documente, prin cari posesorul losului se obligă a ceda cumpărătorului promesei speranța de câștig asupra unui los anumit, care eventual se va trage la proxima sortare și a-i preda losul, în cas de sortare, cu drept de proprietate, pe lângă o rebonificare dinainte stipulată. Prețul promeselor se fixează pe baza calculului probabilității și depinde de calitatea losului, de planul de sortare etc.

La cumpărarea de efecte, trebuie ținut cont de faptul dacă intențiunea este de a face o investițiune ori de a realiza un câștig la curs. În toate cazurile este consult a precumpăni bine impregiurările, cari pot fi de importanță pentru cursul hârtiilor. Adese-ori capitaliștii când umblă a'și cumpăra efecte, se lasă conduși de șoptele necontrolabile ale acelora, cari poate nu voiesc alta decât să-i exploateze. De aceea la cumpărări de efecte precauțiunea este foarte la loc. Când se tractează de acuirea de hârtii de investițiune cu dobândă fixă, pericolul în cele din urmă nu este chiar atât de mare, pentru-că venitul rămâne fix și chiar când după cumpărare cursul ar scădea, totuși poate să vină un timp când cursul va ajunge iarăși la nivelul original și eventual se poate realiza chiar și un câștig la curs. Neasemenat mai mare este pericolul, când se cumpără acțiuni, fără a precumpăni serios toate momentele. Ca normă se poate pune, înainte de toate, că acela care are un venit modest și o avere modestă, și care prin urmare nu poate renunța la venitul capitalului său, nu este permis să'și procure decât

cel mult astfel de hârtii de dividendă, cari au caracterul efectelor de plasament. Va trebui să se ferească necondiționat de cumpărarea de acțiuni, venitul cărora este supus la mari fluctuațiuni. Numai acela să'și plaseze o parte a capitalului său în hârtii de dividendă, care poate suporta cu ușurință o eventuală reducere a venitului acțiunilor sale. La tot cazul este bine a consulta la plasarea capitalurilor în efecte pe vre-un banchier bine reputat, ori vre-o bancă solidă cărora li-se poate încredința eventual chiar și administrarea efectelor.

Capitaliștii nu sunt totdeauna inițiați în afacerile împreunate cu administrarea efectelor. Cupoanele trebuie detașate la timp, adică scurt înainte de scadență, pentru-că mare parte a cupoanelor se răscumpără deja 10 ori 14 țile înainte de scadență; tot bancherul ori banca se va îngriji și de procurarea coalelor nouă de cupoane, de plățirea contribuțiunii etc. De mare importanță este controlarea hârtiilor sortabile, mai cu seamă a celor cu dobândă căci dobânda efectelor sortate încetează de regulă dela proxima scadență a cupoanelor. Este fapt notoric, că mulți capitaliști au suferit daune considerabile în urma administrării defectuoase a efectelor lor, din care cauză nu se poate deajuns recomanda ca efectele să se încredințeze administrării băncilor și banchierilor, cari pentru însemnatele servicii, ce fac, nu calculează de regulă decât numai nisce taxe minime.

Amortisarea efectelor.

Dispozițiunile relative la anularea judecătorească a hârtiilor de valoare la purtător ori nominative, susceptibile de transmisiune prin indosament în banco, între cari se numără și acțiunile și obligațiunile cu prioritate, se cuprind în articolul de lege XXXIII din 1881. Conform acestui articol posesorul sau detentorul, căruia i s'a perdut ori i s'a nămicit o hârtie de valoare, poate cere *anularea judecătorească* a acelea. Aceasta o poate cere, ca proprietar, și *emitentul* documentului adică societatea pe acțiuni, respective direcțiunea, ca reprezentant al aceleia. Pentru introducerea procedurii de anulare este competent acel tribunal regesc, în a căruia circumferență locuiesc petentul. În resumat dispozițiunile acestea sunt următoarele:

Cererea pentru introducerea procedurii de anulare este a se subșterne într'un exemplar cu două rubrici, se poate referi numai la un soi de hârtie de valoare și subscrierea petentului este a se legaliza prin notarul public.

Hârtia de valoare trebuie descrisă în cerere după părțile sale distinctive și trebuie dovedită probabilitatea, că s'a perdut ori nămicit la petent.

Tribunalul ordonează introducerea procedurii de anulare pe calea decisului, înmanuând decisul acesta, atât petentului, cât și emitentului hârtiei respective. Totodată emite un edict, care se afișează la tribunal și se publică, pe speșele petentului, de trei ori în foaia oficioasă, prin care posesorul sau detentorul hârtiei perdute este provocat a se înscința la tribunal.

Terminul edictului este de trei ani și începe a decurge după speșea hârtiilor de valoare, d'ferit. La acțiuni termenul începe dela data edictului, dacă însă statutele societății emitente prevăd un termen de prescripțiune mai scurt, exprimat și în textul hârtiei, atunci are valoare acest termen mai scurt.

Dacă în termenul stabilit în edict nu s'a prezentat nimeni, atunci petentul poate cere dela aceiași jude-

cătorie ca hârtia de valoare din cestiune să se declare *de anulată*. Spre scopul acesta va avea să acludă la cerere: decisiul despre introducerea procedurii de anulare, exemplarele de țiare, în care s'a publicat edictul, și o confirmare dela registratura judecătoreiei, că până la data când a intrat cererea, nu s'a înșnuat nimeni, ca posesor ori detentor al hârtiei din cestiune.

Pe baza acestei cereri tribunalul ordonează anularea hârtiei publicând-o aceasta printr'un edict. Totodată îndrumă pe emitent, ca până la alte dispozițiuni, să nu transcrie hârtia din cestiune, să nu lberzeze la ea coala nouă de cuponi și să nu efectuească plăți asupra ei.

În cas, când până la subșternerea cererii de anulare s'ar fi prezentat posesorul sau detentorul hârtiei, atunci judecătoria înștiințează despre aceasta pe petent și emitent, pe calea decisiului.

Prin decisiul de anulare ridicat la valoare de drept hârtia de valoare perdută este nulă, față de emitent, și petentul, care a cerut anularea poate pretinde, să i-se extrada o hârtie nouă, ceea-ce deneșându-se se poate valdita prin proces.

La hârțiile cu cuponi poate pretinde partida o hârtie de valoare nouă numai dacă restituie cuponii încă nescadenți sau contravaloarea lor.

Dacă hârtia de valoare s'a perdut cu cuponi cu tot, atunci judecătoria îndrumă pe emitent, într'una cu decisiul pentru introducerea procedurii de anulare, ca valoarea cuponilor nerescumpărați, să o plătească, la cerere, la mâna petentului.

Dacă s'au perdut ori nimicî numai cuponii, judecătoria îndrumă pe emitent a plăti valoarea cuponilor, prezentătorului hârtiei de valoare. Rescumpărarea cuponilor neridicați în timp de trei luni dela expirarea termenului de prescripțiune, prezentătorului hârtiei de valoare nu o mai poate pretinde.

Dacă hârtia de valoare s'a perdut cu talon cu tot, atunci judecătoria dispune, ca coala cea nouă de cuponi, să se lberzeze numai celui-ce presntă, pe lângă talon, și hârtia de valoare; iar' dacă s'a perdut ori nimicî numai talonul, judecătoria ordonează vincularea hârtiei de valoare și a registrului respectiv în sensul, că coala cea nouă de cuponi se va libera numai prezentătorului hârtiei de valoare.

Capitalurile hârțiilor de valoare private, se prescriu, în sensul legii amintite, în 20 de ani, computați dela scadența aceloră, într-u cât legi speciale nu fac excepțiuni. Cuponii se prescriu după 6 ani dela scadență. Prescripțiunea se intrerupe: dacă hârtia se presntă pentru r d carea unei coale noue de cuponi, dacă se transcrie și dacă se anulează judecătoreșce. De încheiere este de observat, că dacă talonul nu a fost prezentat, în timp de trei ani, computați dela scadența ultimului cupon, atunci coala cea nouă de cuponi se poate ridca numai, dacă pe lângă talon se presntă și hârtia de valoare.

Asociațiunile de consum.

Pentru a scăpa poporațiunea rurală din ghiărele „boltașilor“ cu deosebire semți, im'grăți din Galiția, cari prin exploatarele lor neomenoase au devenit cu deosebire în părțile nordice ale țerei o adevărată plagă asupra bieților țărani, — cercurile inteligente din ținuturile mai expuse la astfel de exploatare, ba chiar și însuși guvernul au inițiat în anii din urmă înființarea

de numeroase asociațiuni de consum rurale, cari și dacă n'au putut prospera în tot locul, totuși au început a face în unele părți concurență simțitoare aceloră, cari până acum erau singuri stăpâni ai situațiunii și țineau poporul sub adevărata tutelă economică, dându-i de cele mai multe-ori pentru bani scumpi marfă rea și puțină.

Firesce că boltașii vedând că perd terenul de operațiune de până acum, folosese împreună cu conrel'gonarii lor dela orașe toate mijloacele posibile pentru a discredită asociațiunile de consum, ca unele cari nu au nici un drept de existență și nu vor avea alt rezultat decât că demoralizează poporul. O agitațiune febrilă s'a început și în presă contra numitelor asociațiuni, cărora li-se face deadreptul imputarea că propagă beția și corupțiunea în popor.

În serviciul cauzei de a scăpa pe negustorașii dela sate de ruina, la care afirmative vor ajunge în urma activității asociațiunilor de consum — s'au pus acum până și rabinii. Astfel un prim-rabin, Reich Samuel din Verbó, după-ce se încearcă a dovedi într'un articol ce-l publică în „Magyar Kereskedők Lapja“ desavantagiile, ce le au asociațiunile de consum, invoacă contra înființării resp. pentru desființarea acestor fel de întreprinderi chiar și *momente naționale*. Eată cum glăsuiesce numitul rabin:

„Până acum în părțile nordice ale țerei micul boltaș și cărcimar erau avangardele magharismului, căci fără scirea lor nimic nu se putea întempla în sat și ei erau aceia, cari informau organele autorităților asupra muncii secrete de sobol, ce o desvoltau în simul poporului agitatorii anti-maghari. Acum boltele asociațiunilor de consum au devenit cele mai acomedate cuburi pentru agitațiunile naționaliste. Aci poporul este între ai sei, nimeni nu poate afla ce se pune la cale; aici agită panslavii, daco-românii și pangermanii (sașii verzi) și aici i-se cetesc poporului articolele agitatorice contra ideei de stat maghar.

Agenții firmelor germane, boeme, sêrbesci și slovăcesci răspândesc în popor învătăuri anti-patriotice și guvernul nu observă, că cu ajutorul asociațiunilor de consum, menagiate de stat, se cresc contrarii ideii de stat maghar“.

După aceste expectațiuni, din cari transpiră cât se poate de evident grăja ce o poartă rabinul suprem sorții credincioșilor sei, articolul se încheie cu speranța că cei-ce sprijinesc asociațiunile vor trage consecuențele și punând capăt agitațiunilor pornite contra „sêrmanilor boltași“, vor renunța la ideea de a scăpa poporul din necazurile lui morale și materiale prin înființarea de asociațiuni de consum.

Noi credem că tocmai faptul, că asociațiunile de consum sunt combătute atât de mult de cei interesați și încă chiar și cu mijloace puțin cinstite, trebuie să dea impuls mai puternic la înființarea acestor fel de asociațiuni din partea aceloră, cari au în vedere cu adevărat binele poporului și voiesc scăparea lui din mâinile elementului, care și până acum l-a dus aproape de ruina morală și materială.

Pe lângă o conducere circumspectă și cinstită, asociațiunile de consum vor prospera în butul tuturor greutăților ce li-se pun în cale.

JURISDICȚIUNE.

Domiciliarea cambiei domiciliat. Acel posesor cambial, care nu prin indosament a ajuns în posesunea cambiei, în sensul § 93 al legii camb. nu este îndreptățit a domicilia cambiala la un loc diferit de domiciliul trassatului. (Curia reg. sub Nr. 1325/903).

*

Înregistrarea firmei. Tribunalul comercial nu este îndreptățit a da partidelor directive cu privire la modul cum este admisă înregistrarea firmei.

(Tabla reg. din B.-Pesta Nr. 3306/903).

*

Validitatea cambiei amanetate. Cel ce a primit cambiala dela emitent ca amanet pentru o sumă mai mică decât suma cambială și s'a pus pe sine după aceea în cambie ca remitent, acela poate valida cambiala, pe care astfel n'a primit-o pe cale cambială, numai până la suma pentru care a primit-o ca amanet.

(Curia reg. Nr. 744/903.)

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 31 Decembrie 1903.

Situația pieței interne de bani este cea usitată la finea anului; cererile de bani au început a fi mai intensive, cu toate acestea n'au atins măsura cererilor din perioada corăspunzătoare a anului trecut. Cererile de bani au fost mai intensive la Banca Austro Ungară, pe când în piața deschisă mișcarea a fost ceva mai puțin vie. Discontul privat de bursă a crescut în urma acesteia treptat dela $3\frac{5}{16}\%$ la $3\frac{3}{8}\%$ și mai târziu la $3\frac{7}{16}\%$, astfel că diferența între etalonul oficial și cel privat este de tot minimal. Cambiile morilor se discontează pe lângă etalonul oficial, iar cambiile comerciale de portofoliu, după bonitate și scadență dela 4% în sus. În provincie dominează abundența de bani.

La ultimo cererile de bani au fost și în piața internațională de bani foarte vii, de unde a rezultat o creștere a discontului. În Berlin discontul privat a fost de $3\frac{3}{4}-3\frac{7}{8}\%$, va să zică aproape de cel oficial de 4%; în Londra de $3\frac{7}{16}-3\frac{1}{2}\%$, iar în Paris a crescut discontul privat dela $2\frac{3}{4}\%$ la $2\frac{7}{8}\%$.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Comuna“ (?) institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Căvâran. Sub firma aceasta s'a înființat o nouă bancă românească cu capital social de K 12,000, împărțit în 60 de acțiuni à K 200. Direcțiunea este compusă din domnii: Eftimie Lăpăduș, Vichentie Țăran, George Franțescu și Nicolae Țăran.

*

„Păstorul“ institut de credit și economii, soc. pe acțiuni în Timișoara-Fabric, înființarea căruia am anunțat o la timpul său, și-a înregistrat deja firma și și-a început activitatea cu 1 Ianuarie a. c. Conform unui avis publicat în jurnale, noul institut se va ocupa cu tot felul de operațiuni de bancă.

*

Insoțirile de credit sătesci sistem Raiffeisen, înființate de comitetul Reuniunii române agricole din comit. Sibiuului, sunt în număr de 10, anume: în co-

munele: Roșia săsească, Aciliu, Mohu, Pianul-român, Veștem, Ilimbav, Loman, Apoldul-român, Rechita și Bungard. Pe baza raportului general al comitetului reuniunii dăm și noi în extras datele următoare:

Insoțirea din *Roșia-săsească* are 50 membri; deponenți 5 cu K 200—400; datoriile variază între K 2—400; capitalul neatacabil K 865·99 și fondul de rezervă K 362·61.

Insoțirea din *Aciliu* are 150 de membri; deponenți 28 cu totalul de K 6607·59; pretensiunile insoțirii sunt de K 34,355·88; profitul curat K 380·15.

Insoțirea din *Mohu* are 14 deponenți cu K 100—2292; datoriile variază între K 15—600. Fondul de rezervă și cel neatacabil este de K 12,622·88.

Insoțirea din *Pianul-român* are 195 membri; deponenți 28 cu câte K 100—2000, în total K 3850·10; debitori 190 cu K 40—1000, în total K 36,578; datoriile insoțirii sunt de K 27,200; fondul de rezervă K 1636·86; profitul curat K 989·57.

Insoțirea din *Veștem* are 123 membri; împrumuturi membrilor K 18,487; pasive K 15,742; profitul curat K 265·56; fondul de rezervă K 1007·02.

Insoțirea din *Ilimbav* are 63 membri; deponenți 5 cu K 40—5450, în total K 6372·58; împrumuturi date au fost de K 10—950, în total K 18,192·70; pasivele K 11,400—, exclusiv depunerile, părțile fundamentale și fondul de rezervă; profitul curat K 499·23.

Insoțirea din *Loman* cu 41 membri; depuneri K 870·09; împrumuturi acordate K 2464 cu sume dela K 20—200.

Direcțiunile insoțirilor din *Apoldul-român*, *Rechita* și *Bungard* nu au raportat asupra activității lor în 1902.

S.

COMUNICAȚIUNE.

Noul tarif vamal al României. Dl Costi-nescu, ministru de finanțe, a stabilit noul tarif vamal al României. Din 800 articole ce cuprinde acel tarif, partea tipărită în 3 volume ne dă 433 articole. Cele mai multe taxe sunt superioare celor actuale; se pun taxe protecționiste și pe semifabricate, pentru-ca să se poată înființa în țeară filaturi.

Operatul are următoarele rubrici: textul articolului actual, textul propus, unitatea, taxa actuală, taxa propusă, după aceea taxele existente în Germania, Austro-Ungaria, Italia, Franța și Rusia. Pentru Austro-Ungaria și Germania se dau și taxele propuse. Urmează evaluarea articolului în 1902, evaluarea nouă propusă, importul în 1902 cu arătarea procentului diferitelor proveniențe și exportul în 1902 cu arătarea procentului fie-cărei distincțiuni.

+

CRONICA.

Răscumpărarea felicitărilor de Anul-nou. Obiceiul felicitărilor de Anul-nou, împreună cu mari pierderi de timp, cu cheltuieli și alte inconveniente, de câți-va ani încoace a fost pus și la noi în serviciul culturii noastre naționale. Începutul l-a făcut Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, care a inițiat răscumpărarea felicitărilor în favorul Muzeului istoric și etnografic și cărei i-a succedat a alimenta fondul de zidire pe această cale an de an cu o sumă destul de considerabilă. Deoarece Muzeul se va preda deja în anul viitor destinațiunii sale și Asociațiunea mai are trebuință de mijloace bănești pentru instalarea lui, ar fi de dorit ca la proxima aniversare să se facă cât mai multe răscumpărări în favorul

acestui scop. Prin aceste răscumpărări putem ajuta o frumoasă instituție culturală fără a ne impune cea mai mică jertfă. Biroul Asociației va publica și de astădată consemnarea donațiilor în o mică broșură ce se va trimite tuturor persoanelor cari își vor răscumpăra feliicitările.

ÎNVEȚĂMÎNT.

Reforma școalelor comerciale. Școalele noastre comerciale, după cum sunt ele astăzi organizate, nu mai corăspund cerințelor comerțului modern. În timpul din urmă tot mai mult se ventilează în public idea reformării planului de învățământ al școalelor comerciale. Medicul Dr. Adolf Juba, într'un articol publicat în Nr. 39 al ziarului „Pester Lloyd“, ocupându-se cu reforma planului de învățământ cu deosebire din punct de vedere sanitar ajunge la următoarele:

În anul școlar 1901/2 numărul elevilor, cari au cercetat cele 37 școale comerciale medii existente, a fost 5701 (înscrși 5810). Până în anul 1901 numărul abiturienților a fost 16198. Dintre aceștia la 13.7% le este cariera necunoscută. Partea cea mai mare 89% s'a dedicat carierei comerciale, și numai o mică parte 11% și-a ales cariera militară, diplomatică sau altă carieră, 1.3% sunt privatieri. Deci nu se poate susține, că numărul acestor școale ar fi prea mare. Școalele acestea se bucură de un bun renume și abiturienții lor sunt prețuiți chiar și de acei neguțatori, cari au servit după tarabă și dela cari nu se poate aștepta un prejudiciu măgulitor. „La intrarea lor în birou tinerii domni nu știu nimica, dar în scurtă vreme se introduc splendid“, așa l'am aușit exprimându-se pe un șef de birou din școala veche.

Cu toate acestea planul de învățământ al acestor școale, deși datează numai din 1895, trebuie reformat.

Una din greșelile cardinale al planului actual este încărcarea colosală, la care sunt expuși școlarii. Numărul oarelor de instrucțiune este în cele trei clase 32, 34 și 34 la săptămână, dintre cari numai două oare în clasa primă, anume caligrafia, sunt de natură tehnică. Din contră la gimnasiu și școala reală numărul oarelor săptămânale obligate este fixat prin lege cu 28 — fără gimnastică. — Afară de acestea temele de casă sunt în multe cazuri exorbitante. Dovada cea mai bună a încordării prea mare este numărul absentelor, căci vin în mediu 39.1 oare la an pe un elev (în școalele medii 23.5). Dacă reducerea oarelor săptămânale este imposibilă pe lângă durata de acum a instrucțiunii, atunci nu rămâne alta decât, ca deodată cu reducerea oarelor săptămânale să se lungească durata instrucțiunii. Nu este însă consult a adăuga încă un al patrulea an. căci elevii ar ajunge prea târziu în viața practică. O posibilitate de a reduce oarele săptămânale, fără a prelungi durata instrucțiunii ar fi, folosirea mai bună a anului școlar. De present numărul zilelor de școală în cele 10 luni face 202, iar în clasa ultimă din cauza examenului de maturitate numai 178. Mai rezonabil ar fi reducerea la minimal a examenelor de clasă și stergerea examenului de maturitate. Un examen de clasă strict, atât scripturistic cât și verbal, acest din urmă în prezența comisariilor guvernului, ar pute înlocui foarte bine examenul de maturitate.

Referitor la obiectele de învățământ să se prețindă reducerea lor. Este de ajuns dacă din școala comercială medie ies comercianți de mijloc. Cultivarea

mai înaltă o ofer academiile, iar cultivarea în ramii singuratici ai științelor comerciale, trebuie lăsată studiului propriu.

O ușurare însemnată poate oferi o împărțială bună a studiilor de limbă. De present afară de limba maghiară sunt obligate limba germană și francesă cu câte $4 + 3 + 3 = 10$ oare la săptămână. După părerea lui Dr. Juba ar fi mai ușor și mai corespunător ca în locul limbei franceze să se propună elevului limba ținutului la care el aparține. Poate s'ar pute stabili ca principiu, ca acei elevi, a căror ubicațiune se află la periferia țării, să învețe limba țerilor vecine, adecă limba italiană, polonă, rusă, română, sârbească, croată și numai acei elevi să învețe limba francesă, cari sunt din ținuturi cu o singură limbă. Chestiunea de limbă la nici un cas nu este permis a o considera din punct de vedere șovinistic; pentruca comerțul ungar să se stabilească în Balcani, trebuie studiate mai înainte de toate limbile balcanice. Și în internul țării prosperarea acelui comerciant este mai asigurată care cunoasce limbile naționalităților. Un român nu va cumpăra nimic dela un comerciant, care nu vorbește decât unguresce și nemțesce.

A doua greșală cardinală a planului de învățământ actual este că se negligă dezvoltarea corporală a elevilor. Gimnastica se propune numai în șase școli. Este generală dorința ca gimnastica să se introducă între studiile obligate în măsura aceea ca și la școalele medii, anume două oare la săptămână. Dacă s'a simțit necesitatea introducerii exercițiilor corporale la școalele medii, cu atât mai mult se simte necesitatea acestora în școalele comerciale, a căror material este cu mult mai bolnăvicios decât a gimnasiilor și a școalelor reale; dovadă numărul cel mare al absentelor.

În fine autorul articolului pledează pentru propunerea higienei cel puțin în clasa primă a școalelor comerciale.

BIBLIOGRAFIE.

„Al XV-lea raport general al comitetului central al Reunirii române de agricultură din comitatul Sibiuului“ pentru anul 1902“. În acest raport găsim date interesante asupra următoarelor chestiuni: 1. Intrunirile agricole; 2. cultura animalelor de prăsilă; 3. cultura poameilor; 4. cultura nutrețurilor măiestrite și a altor plante; 5. tovărășiile agricole; 6. însoțirile de credit sătesci sistem Raiffeisen; 7. industria de casă (lucru de mână femeiesc); 8. publicațiuni diferite; 9 școala practică de economie din Seliște; 10. diferite afaceri; 11. averea reunirii; 12. comitetul central; 13. membrii; 14. raționinul; 15. inventarul; 16. conspectul colecțiilor pro 1902; 17. proiect de budget pro 1904 și 18. convocarea adunării generale, care s'a ținut în comuna Săcel la 27 Dec. st. n. 1903.

SUMAR.

La Anul nou. — Asocierea Băncilor săsesci. — Plasarea capitalurilor în efecte. — Procedura de amortisare. — Asociațiunile de consum — Jurisdicțiune: Cambie domiciliată, Înregistrarea firmei, Validarea cambiei amanetate. — Revista financiară: Situațiunea. — Societăți financiare și comerciale: „Comuna“, „Păstorul“, Însoțirile de credit sătesci sistem Raiffeisen. — Comunicațiune: Noul tarif vamal al României. — Cronică: Răscumpărarea feliicitărilor de Anul-nou. — Învățământ: Reforma școalelor comerciale. — Bibliografie: „Al XV-lea raport general al comitetului central al Reunirii române de agricultură“ pe anul 1902“.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 30 Decembre 1903.

%	VALORI	V i e n a		B u d a p e s t a	
		vinde	p. 100 K	vinde	p. 100 K
Datoria publică comună.					
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare	100-65	101-—		
5	" " arg. Ian, Iulie, 16% " "	100-60	101-—		
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% " "	177-—	175-—		
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20% " "	156-80	158-—		
5	" " " 1860 à fl. 100— " 20% " "	187-50	188-—		
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20% " "	262-—	265-—		
Datoria publică austriacă.					
4	Renta austr. aur., scut. de dare	120-85	121-—		
4	" " Cor.	100-80	101-—		
3 1/2	" " de invest.	93-25	—		
Datoria publică ungară.					
4	Renta ung. aur. . . . . scut. de dare	119-05	119-50		
4	" " Cor. . . . . " " "	98-95	99-40		
3 1/2	" " " " " " "	—	91-75		
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl.	211-—	212-—		
4	" p. regul. Tisei . . . . . sc. de dare	166-20	167-—		
4 1/2	Oblig. de regalii croat-slav. . . . . " " "	102-—	102-—		
3	Impr. p. regul. Porților de fier . . . . . " " "	86-60	87-—		
4	Oblig. rurale croato-slavone . . . . . " " "	—	99-50		
4	" " ungare . . . . . " " "	99-30	100-—		
Alte datorii publice.					
5	Los. p. regulara Dunării, à 100 fl.	284-—	—		
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-70	99-—		
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	104-75	—		
2	" " sârbesci à 100 fr.	94-50	—		
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr. .	137-75	—		
—	Impr. bulgar 1889	107-60	108-—		
Scrisuri fonciare și a. a.					
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-—	—		
3	" " " " cu premii, 1880	296-80	—		
4	Banca austro-ungară 40 1/2 ani	101-00	101-70		
4	" " " " 50 ani	—	101-80		
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta	101-10	101-—		
4 1/2	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	107-90	107-50		
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 1/2 ani	100-50	101-—		
4	" " " I Casse de păstr. patriot., Pesta	99-50	99-75		
4	Inst. de credit fonciar ungar	100-20	100-—		
3 1/2	" " " " " " " " " " " " "	99-60	91-60		
4 1/2	Banca ipotecară ungară	100-95	101-25		
4	" " " " " " " " " " " " "	101-—	99-75		
4	" " " " " " " " " " " " "	271-50	136-—		
3%	Banca hip. ung. cu premii	—	113-25		
5	Albina, Sibiiu	—	102-50		
4	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	—	102-50		
4	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. VI. . . .	—	102-25		
Losuri.					
	Basilica, à fl. 5-	20-20	21-—		
	Credit, à fl. 100-	479-—	485-—		
	Clary, à fl. 40- v. c.	180-—	—		
	Buda, à fl. 40-	178-—	180-—		
	Pálffy, à fl. 40-	176-—	175-—		
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10-	53-90	56-—		
	" " ungară, à fl. 5-	27-70	28-50		
	Rudolf, à fl. 10-	68-—	—		
	Salm. à fl. 40- v. c.	240-—	—		
	Salzburg, à fl. 20-	80-—	—		
	St. Genois à fl. 40- v. c.	280-—	—		
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	505-—	—		
	Triest, à fl. 50-	250-—	—		
	"Jó sziv", à K. 4-	—	10-60		
Valute.					
	Galbini austr. sau ung.	11-39	11-43		
	" " c. reg.	11-36	11-36		
	Napoleond'or (20 frci sau 8 fl. v. a.) . . .	19-08	19-07		
	20 Marce germ. aur	23-50	23-52		
	Ruble rusesci de hârtie per bucată	—	2-53 1/2		
	Bilete germ. 100 M.	117-30	117-42		
	" franc. 100 Fr.	95-55	95-50		
	" ital. 100 Lire	95-50	95-65		
	Ruble, bilete, 100	253-75	—		
	Lei românesci, 100	—	94-95		

Prețul per bucată

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 30 Decembre 1903.

	per 50 kg. vinde	
Grâu de Bănat	7-55—	8-—
" " Tisa	7-60—	8-20
" " Pesta	7-50—	8-05
" " Alba-reg.	7-60—	8-05
" " Bacica	7-65—	7-95
Secară	6-25—	6-50
Orz	5-45—	5-75
Ovês	5-45—	5-70
Porumb	5-50—	5-70
Rapiță	10-75—	11-25
Untură de porc B.-Pesta		66-50
Slănină (clisă)	58-50—	60-50

Bursa de București.

Cursul din 29 Decembre 1903.

Renta amort.	vinde Lei	
1881 de 5%	100 1/2	
" " 1892 5%	102	
" " 274 mil. 4%	91 1/2	
" " 1898 4%	88 3/4	
Fonciare rurale 5%	102 3/4	
" " " 4%	94 1/2	
Scriș. fonc. urb. București 5%	93 1/2	
" " Iași	88 1/4	

Practicant

absolut de școalele comerciale poate afla aplicare la „Sentinela“ institut de economii și credit ca societate pe acții în Satul-nou (Réva-Ujfalu). Salariu 60 cor. lunar. Ofertele să se insinue în 8 zile dela această publicare.

Nr. 1. [1—1]

Direcțiunea.

„CERES“ societate comercială pe acții în Satul-nou în lichidare.

Publicațiune.

Conform decisiunii adunării generale din 4 Octobre 1903 și a §. 202 din legea comercială, recercăm pe eventualii creditori ai societății comerciale pe acții „Ceres“ să-și insinue pretensiunile lor direcțiunii încredințate cu lichidarea în termen de 6 luni dela a treia aparițiune a acestei publicațiuni.

Satul-nou (Réva-Ujfalu), în 20 Decembre 1903.

Nr. 68 [2—3]

Direcțiunea.